

N:o 21.

Ank. till Riksd. Kansli den 8 Febr. 1875, kl. 3 e. m.

Kongl. Maj:ts nådiga Proposition till Riksdagen, angående byte emellan Kongl. Maj:t och Kronan, å ena sidan, samt Stockholms stad, å den andra, af mark å Långholmen; Gifven Stockholms Slott den 22 Januari 1875.

Uti underdånig skrifvelse den 25 sistlidne September har Fångvårds-styrelsen anført, att sedan Kongl. Maj:t den 5 nästförutgångne Juni fastställt plan för uppförande af ny fängelsebyggnad å Långholmen och i sammanhang dermed bemyndigat Styrelsen att med Stockholms stad träffa aftal om förvärfvande af den staden tillhöriga mark, som för nya fängelset erfordrades, samt Styrelsen i följd häraf med stadens drätsel-nämnd öppnat underhandlingar i ämnet, hade fråga uppstått om ett byte, hvarigenom staden, mot erhållande af Kronan tillhöriga och till fängelset å Långholmen nu upplåtna, men för dess behof ej oundgängligen erforderliga tomtdelar, skulle afstå ej mindre den för nya fängelsets uppförande nödiga mark, än äfven eganderätten till några andra derintill belägna lägenheter, som Styrelsen för närvarande innehade under ständig besittningsrätt eller på arrende under viss tid. Enligt det förslag till byte, som i sådant afseende blifvit uppgjort, skulle staden till Kronan dels upplåta med full eganderätt följande staden tillhöriga, å en af Stadsingeniören Rudolf Brodin den 26 Maj 1874 upprättad planritning på nedannämnda sätt betecknade områden, nemligen:

A) den del af stadens bergplats, som å planritningen finnes utmärkt inom bokstäfverna u. t. s. x'. q. r. i. h. w'. u' och u, och hvilken innehåller i areal	qv.-fot	208,700
B) f. d. Tullinspektorsbostället, upptaget inom bokstäfverna o". a". d'. c'. b'. a' och ö, i areal	" "	35,350
C) den del af lägenheten Knapersta, som är betecknad med bokstäfverna a". o". a'. f'. e'. t' och a"; östra delen af lägenheten Henriksvik, utmärkt inom bokstäfverna a. b. c. k. l. m. n. z. å och a; samt delen inom bokstäfverna z. n. o. x. y och z; innehållande alla tre delarne tillsammans	" "	193,920
D) den väg öfver Långholmen, som är betecknad med bokstäfverna å. z. y. x. w. u. u'. s'. b'. c'. d'. a". t' och å, i areal	" "	21,414
		<u>Summa qv.-fot 459,384,</u>

dels öfverlåta eganderätten till följande å ofri eller stadens grund belägna, å omförmälda planritning med nedanstående bokstäfver utmärkta tomter eller tomtdelar, till hvilka Kronan innehar besittningsrätten, nemligen:

1) tomten under N:o 3 inom bokstäfverna n. m. p. o. och n., i areal samt	qv.-fot	10,000
2) af tomten under N:o 4: delen inom bokstäfverna w. s. t. u. och w., i areal	" "	13,596
delen inom bokstäfverna p. l. m. k. i. r. q. och p., i areal	" "	15,800
och delen inom bokstäfverna k. c. f. h. i. och k., i areal.....	" "	43,660
		<u>Summa qv.-fot 83,056.</u>

Deremot skulle Kronan till staden afstå:

a) den del af tomten under N:o 5, som å förenämnda planritning är utmärkt inom bokstäfverna s'. r'. q'. p'. o'. n'. m'. l'. k'. g'. f'. h'. i' och s', och hvilken innehåller	qv.-fot	363,800
och b) den ofria del af tomten under N:o 4, som upptages inom bokstäfverna c. d. e. g. h. f. och c., i areal.....	" "	30,580
		<u>Summa qv.-fot 394,380,</u>

hvarjemte Kronan såsom ersättning för den del af vägen öfver Långholmen, som komme att till Kronan upplätas och hvilken väg nu begagnas för framkomst till stadens öfriga lägenheter å Långholmen, skulle anlägga två nya, 20 fot breda vägar från norra brohufvudet af Långholmsbron och ledande, den ena utmed den nybildade södra gränslinien af tomten under N:o 5 och vidare öfver stadens bergplats till den

nu befintliga gamla vägen söder om f. d. sjötullhustomten, och den andra österut parallelt med Pålsundet öfver stadens strandplats till Långholmsvarfvet.

Den nya södra gränslinien emellan Kronans och stadens mark komme visserligen, såsom af planritningen inhemtades, att afskära ett stycke af fängelsemuren äfvensom två fängelset tillhöriga mindre byggnader, men aftaladt vore, att så väl muren som byggnaderna skulle under tjugufem år få kvarstå orubbade.

Mot afstående af 394,380 qv.-fot skulle Kronan således erhålla 459,384 qv.-fot, eller 65,004 qv.-fot mera än som afträddes, hvarförutom Kronan erhöle full eganderätt till 83,056 qv.-fot, till hvilken den för närvarande innehade ständig besittningsrätt. Den mark, Kronan skulle lemna, vore visserligen till en del af bättre beskaffenhet än den, som skulle i utbyte bekommas; men å denna sistnämnda funnes för fångvården behöfliga byggnader.

Utaf ofvan angifna områden, som Kronan komme att erhålla, erfordrades det under A) omförmälda och samtliga ofria tomtdelarne för nya fängelset. Å området B) eller f. d. Tullinspektorsbostället vore, såsom af ritningen syntes, en del af kronohäktet uppfördt, vid hvilket förhållande Kronan borde förskaffa sig eganderätt till samma område; och lägenheterna Knapersta och Henriksvik voro försedda med åbyggnader, behöfliga såsom bostäder åt tjenstemän och betjente vid fängelset. Styrelsen hade därför ock för närvarande måst af staden arrendera sistnämnda lägenheter likasom ock f. d. Tullinspektorsbostället jemte tillhörande jordområden mot en årlig arrendeafgift af omkring 1,100 Riksdaler, hvilken komme genom bytet att upphöra; och detta torde motsvara ej mindre kostnaden för de båda nya vägarne upptagande, än äfven den ersättning, som syntes böra utgå till fängelsedirektören för mistningen af de för närvarande åt honom upplåtna områden, hvilka Kronan skall afstå.

Då således genom det ifrågasatta bytet Kronan skulle förvärfva eganderätten till områden, som för nya fängelset erfordrades, eller i öfrigt voro för båda fängelserna oundärliga eller behöfliga,

och då genom bytet den stora fördelen vunnes, att all emellan det gamla och det nya fängelset belägen mark äfvensom områdena närmast vester om fängelserna blefve Kronans tillhörighet, hvarigenom för framtiden omöjliggjordes, att främmande personer bosatte sig eller disponerade mark i fängelsernas omedelbara närhet eller snart sagdt inom desamma; så

finge Styrelsen, som, enär fråga här vore om att afhända Kronan jord, ansåge det icke tillkomma sig att i ärendet besluta, i underdånighet hemställa:

att Kongl. Maj:t täcktes tillåta Styrelsen att träffa aftal om ifrågavarande byte och dervid bestämma de närmare vilkor, som kunde finnas erforderliga.

Uti infordradt underdånigt yttrande hafva Stockholms Stadsfullmäktige förklarar, att de vid ärendets pröfning funnit det föreslagna bytet vara sådant, att det borde från stadens sida antagas och att Stadsfullmäktige därför beslutat, att byte af

mark å Långholmen skulle mellan Kronan och staden på af Stadsfullmäktige uppgifvet sätt, hvilket i allt hufvudsakligt öfverensstämmer med Fångvårds-styrelsens ofvan gjorda framställning, ega rum; hvarjemte Stadsfullmäktige tillkännagifvit, att de lemnat stadens drätsel-nämnd uppdrag att å stadens vägnar afsluta ifrågavarande bytesaftal samt vidtaga öfriga för beslutets verkställande nödiga åtgärder; Och har Öfverståthållareembetet uti afgifvet underdånigt utlåtande, med anmälan att besvär emot Stadsfullmäktiges beslut icke blifvit anförda, till den gjorda framställningen i underdånighe tillstyrkt bifall.

På grund af hvad sålunda förekommit vill Kongl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen, att den del af Kronans ifrågavarande lägenheter å Långholmen, som enligt Fångvårds-styrelsens ofvanberörda framställning skulle mot Stockholms stad tillhörig mark utbytas, må på sådant sätt få användas.

De till ärendet hörande handlingarne skola tillhandahållas det Utskott, till hvars behandling detsamma varder af Riksdagen öfverlemnadt, och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

O S C A R.

Eduard Carleson.

---

*Utdrag af protokollet öfver Justitie-departements-ärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den
22 Januari 1875,*

i närvaro af:

Hans Excellens Herr Justitie-statsministern *Carleson*,
Hans Excellens Herr Statsministern för utrikes ärendena *Björnstjerna*,
Statsråden: *Berg*,
Wennerberg,
Bergström,
Friherre *Alströmer*,
Weidenhielm,
Lovén,
Friherre *Åkerhielm*,
Friherre *von Otter*.

Hans Excellens Herr Justitie-statsministern anmälde Fångvårdsstyrelsens underdåniga skrifvelse den 25 September sistlidne år, deruti Styrelsen hemställt att Kongl. Maj:t täcktes tillåta Styrelsen, att å Kronans vägnar med Stockholms stad träffa aftal om byte af mark å Långholmen, samt att dervid bestämma de närmare vilkor, som kunde finnas erforderliga; i anledning hvaraf Stockholms Stadsfullmäktige och Öfverståthållareembetet med infordrade underdåniga utlåtanden inkommit.

Hans Excellens Herr Justitie-statsministern hemställde, att Kongl. Maj:t täcktes, på grund af hvad i ärendet förekommit, besluta att i nådig proposition föreslå Riksdagen, att den del af Kronans ifrågavarande lägenheter å Långholmen, som enligt Fångvårdsstyrelsens ofvan berörda framställning skulle mot Stockholms stad tillhörig mark utbytas, må på sådant sätt få användas.

På tillstyrkan af Stats-Rådets öfrige ledamöter behagade Hans Maj:t Konungen bifalla hvad sålunda blifvit af Hans Excellens

Herr Justitie-statsministern hemställt samt förordna att till Riksdagen skulle aflätas proposition i ämnet, i öfverensstämmelse med ett af Hans Excellens uppläst förslag af den lydelse, bilagan Litt F. till detta protokoll utvisar.

Ex protocollo

Th. Wilh. Malm.